

ordalagen borde ändras derhän, att det skulle heta »säkerhet för ett tillverkningsbelopp af 5 000 kannor».

(3. V 1867)

Herr Snellman: Jag ber ödmjukast få anmärka att uttrycket: »utgår ur statsverket andel» är litet tvetydigt. Ty statsverkets andel består blott i ersättningen för det gamla bränvinsarrendet. Lämpligast vore att de nämnda orden helt och hållet finge utgå och endast § 3 åberopades, emedan det torde få antagas för gifvet, att anslaget för bestridandet af bränvinsredskapens inlösen, liksom medlen för kontrollen, utan vidare skola utgå från bränvinsskatten.

Herr Snellman: Jag skulle tro att svårigheter komma att möta upptagandet af ett lån för ändamålet. Likväl kan det vara väl, om detta medgifvande af ständerna kvarstår, men jag har trott mig böra afgifva den upplysning att, enligt min öfvertygelse, så snart man endast har säkerhet för att ett så betydligt belopp af bränvinsskatten inom ett eller halftannan år kommer att inflyta, att dermed inlösen af bränvinsredskapen kan bestridas, utan tvifvel af statsmedlen också skall finnas så tillräckligt, att statsverket kan gå i förskott för inlösen, i händelse Hans Majestät dertill bifaller. Det är endast den fullkomliga osäkerheten om huru många år det blefve nödvändigt att vänta uppå ersättningen, som hittills förhindrat ett sådant förskotts utgifvande under den knappa ställning, hvori statsverket i följd af stora utomordentliga utgifter för närvarande varit.

74 YTTRANDE VID LANTDAGEN 4. V 1867

Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln

Herr Snellman: Jag anser mig visserligen ej böra tala emot hvad propositionen i detta afseende föreslår, men då det blifvit fråga om en ändring i hvad utskottet i detta syfte föreslagit, så ber jag att få ridderskapets och adelns bepröfvande öfverlemna, om det skall blifva för statsverket möjligt att bestrida alla de kostnader, som en ändring i rättegångsväsendet kan påkalla. Det synes vara allmänt erkänt att, om lagmansrätterna indrags, målens antal i hofrätterna kommer att betydligt ökas. Det blir således en nödvändig följd deraf, då hofrätterna redan nu äro öfverlastade med en sådan mängd af ärenden, att de icke alla kunnat handläggas, utan att ett större antal ledamöter blifvit adjungerade och delvis, såsom vid Åbo hofrätt, en ny division formrad, att antingen hofrätternas antal ökas eller antalet af ledamöterna vid desamma. För det närvarande är äfven ledamöternas vid hofrätterna aflöning högst otillräcklig. En anvisning af Hans Majestät till kejsrerliga senaten föreligger äfven i det syfte, att ett förslag till ökad anslag för hofrättsledamöterna bör göras, så snart statsverkets tillgångar sådant medgifva, då de yngre ledamöterna vid hofrätterna äfven borde erhålla en högre aflöning än den som för närvarande är dem tillagd. I nästa momentet af detta betänkande förekommer äfven ett yttrande derhän, att den minskning som uppstår i domarenes på landet inkomster skulle genom statens medel ersättas. Den nådiga propositionen innehåller i detta fall en uppmaning till ständerna att vara betänkta på medel, hvarigenom detta kunde åvägbringas. Utskottet har tagit det helt enkelt sålunda att ersättning af statens medel skall utgå. Utskottet har föreslagit längre fram i sitt betänkande att tvister angående kronohemman skulle öfvergå till häradsrätterna. Dessa

tvistemål om kronohemmansangelägenheter hafva öfverhufvud hittills handlagts vid guvernörsemetet. Lösen i dessa ärender har utgjort en icke ringa del af landskamrerarnes inkomster. Det är mycket säkert att om denna ändring vidtages, likaså ersättning skall dem beredas af statens medel, med ett ord, det tager aldrig slut med dessa utgifter och ersättningar. Det kan väl förutses att en sådan ständig tillökning i statens utgifter, då sålunda hvarje reform påkallar förökade utgifter, utan att fråga någonsin blir om ökade inkomster, ej kan blifva möjlig. Dessa reformer skola blifva omöjliga att genomföra eller genomföras på ett sätt, som föga länder landet till gagn; så äfven i närvarande fall. Om lagmansrätterna indragas, utan att någon möjlighet beredes att i hofrätten handlägga de ärender, som i framtiden komma att gå till hofrätterna i stället för lagsmansrätterna, så kommer rättskipningen att försvåras, tvärtemot det hopp man hyst, och blifva ännu långsammare än den varit förut – eller också kommer den önskade reformen att uppskjutas på obestämd tid. Jag får derföre ödmjukast till ridderskapets och adelns bepröfvande öfverlemna, ifall någon förändring i detta afseende mot propositionens innehåll göres, huruvida det icke kunde vara skäl att, såsnart någon besparing af lagmanstingsgästningen uppstår, dessa besparingar skulle öfverlemnas åt styrelsen, för att befrämja de ändamål, hvarom ständerna nu besluta.

Herr Snellman: Jag ber blott att få upplysa att domsagornas klyfning icke kostar statsverket annat än en obetydlighet, och att således något särskildt anslag för detta ändamål ej är behöfligt.

75 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 6.V 1867

Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln

Herr Snellman: Det torde ingen förundran väcka, om jag förklarar, att jag begärt ordet med den högsta tvekan. Denna tvekan har sin grund icke blott deri, att det är en nådig proposition, hvilken mitt uppträdande gäller, och att jag af min ställning anser mig i afseende å H. K. Majestäts nådiga propositioner bunden, men likväl nu är i begrepp att taga mitt representantkalls frihet i anspråk för att göra en framställning, som till någon del icke är öfverensstämmande med den kejsrerliga propositionen. Jag behöfver icke fördölja denna del af min tvekan; jag har å andra sidan sökt iakttaga den grannligheten att, då det varit fråga om de nådiga propositionerna, jag vid voteringar icke med min röst bidragit till deras antagande. Det är dock en sak, som rörer endast mig. Men jag uppträder med tvekan äfven derföre, att jag vågar framkomma med ett förslag, förr än någon diskussion i saken föregått, och befarar att höglofliga ridderskapet och adeln skall anse detta vara en otillbörlig djerfhet. Jag ber ödmjukast om ursäkt derför och anhåller, att ridderskapet och adeln måtte i sjelfva frågans vikt finna ett skäl att bevilja mig denna ursäkt.

Det betänkande lagutskottet framlagt i anledning af H. K. Majestäts nådiga proposition, angående tryckfrihet i Finland samt om villkoren för dess begagnande, kan och bör jag icke klandra. Ur den synpunkt, utskottet uppfattat sitt uppdrag, att nemligen yttra sig öfver, hvad en presslag bör vara, är detta betänkande af mycket värde och egnar detsamma all aktning. Jag hoppas, att ingen i denna högtupplysta krets skall tro annat, (liksom jag hyser denna förhoppning till alla mina medborgare) än att jag är en vän af tryckfriheten. Om jag icke såsom